

Raatotyöryhmä

Helsinki 2006

Raatotyöryhmä

Helsinki 2006

Maa- ja metsätalousministeriölle

Maa- ja metsätalousministeriö asetti helmikuussa 2006 työryhmän tehtävänä selvittää, miltä osin on tarvetta tarkistaa kuolleena löytyneiden tai pyyntivälineeseen tarttuneiden riistaeläinten ja rauhoittamattomien eläinten omistusoikeutta koskevat metsästyslain (615/1993) 83 ja 86 §:n säännökset. Lisäksi työryhmän tuli selvittää, miten lainsäädäntöä tulee tarvittaessa tarkistaa, jotta kuolleena löytyneiden riistaeläinten ja rauhoittamattomien eläinten hävittämisestä aiheutuvat kustannukset voidaan hoitaa tarkoituksenmukaisimmalla tavalla. Edellä mainittujen asioiden osalta työryhmän tuli kiinnittää erityisesti huomiota metsästyslain ja muiden lakien väliseen suhteeseen sekä EU:n luonto- ja lintudirektiivien asettamiin velvoitteisiin.

Työryhmän tuli lisäksi selvittää metsästyslain 84 §:ssä tarkoitettujen avuttomassa tilassa olevien eläinten kohtelua koskevien säännösten mahdollinen muutostarve tilanteissa, joissa esimerkiksi liikenneonnettomuudessa loukkaantunutta eläintä jäljitetään poliisin toimeksiannosta alueella, johon jäljittäjällä ei ole metsästyoikeutta.

Työryhmän tuli lisäksi selvittää metsästyslain 29 §:ssä poliisille annettua päätösvaltaa ja sen tarkoituksenmukaisuutta.

Työryhmän tuli laatia tarkistusehdotuksensa hallituksen esityksen muodossa ja luovuttaa esityksensä maa ja metsätalousministeriölle viimeistään 29.12.2006.

Työryhmän puheenjohtajaksi ministeriö nimesi metsästysneuvos Seppo Mattilan maa- ja metsätalousministeriön kala- ja riistaosastolta sekä työryhmän jäseniksi eläinlääkintötarkastaja Kai Pelkosen (varalla eläinlääkintötarkastaja Susanna Ahlström) maa- ja metsätalousministeriön elintarvike- ja terveysosastolta, komisario Markku Tuomisen Hyvinkään kihlakunnan poliisilaitokselta (varalla ylikomisario Simo Pukkila Liikkuvasta poliisista), ylitarkastaja Sebastian Hielmin (varalla ylilääkäri Tuula Putus), sosiaali- ja terveysministeriöstä, apulaistoiminnanjohtaja Jari Pigg'in (varalla Tuomo Pispa) Metsästäjain keskusjärjestöstä, osastopäällikkö Asko Niemen (varalla kotieläinasiainmies Vuokko Puurula) Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitosta ja ympäristölakimies Leena Erängön (varalla ympäristöasiantuntija Vesa Valpasvuo) Suomen Kuntaliitosta.

Työryhmä on kutsunut pysyväksi asiantuntijaksi riistapäällikkö Reijo Oravan Uudenmaan riistanhoitopiiristä sekä sihteerikseen riistanhoidon neuvoja Visa Erosen Uudenmaan riistanhoitopiiristä.

Työryhmä otti nimekseen raatotyöryhmä.

Työryhmä on laatinut ehdotuksen Hallituksen esitykseksi Eduskunnalle laiksi metsästyslain muuttamisesta sekä ehdotuksen Valtioneuvoston asetukseksi metsästysasetuksen muuttamisesta.

Työryhmän muistioon liittyy Asko Niemen eriyvä mielipide.

Saatuaan työnsä päätökseen työryhmä luovuttaa muistionsa maa- ja metsätalousministeriölle.

Helsingissä 29 päivänä joulukuuta 2006

Seppo Mattila

Kai Pelkonen

Jari Pigg

Markku Tuominen

Asko Niemi

Sebastian Hielm

Leena Eränkö

Visa Eronen

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi metsästyslain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan kuolleena löydetyin tai pyyntivälineeseen tarttuneen riistaeläimen omistusoikeutta ja haltuunottoa samoin kuin avuttomassa tilassa olevan eläimen kohtelua koskevia metsästyslain säännöksiä selvennettäväksi.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä xxxxxkuuta 200x.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
SISÄLLYSLUETTELO	2
YLEISPERUSTELUT	3
1. Nykyinen lainsäädäntö ja käytäntö.....	3
2. Nykyisen käytännön arviointi.....	3
3. Menettely muissa maissa.....	4
4. Ehdotetut muutokset	5
5. Esityksen vaikutukset	5
5.1. Hallinnolliset vaikutukset	5
5.2. Taloudelliset vaikutukset.....	6
5.3. Ympäristövaikutukset.....	6
6. Asian valmistelu	7
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	7
1. Lakiehdotuksen perustelut	7
2. Voimaantulo	8
LAKIEHDOTUS.....	9
LIITE.....	11
RINNAKKAISTEKSTIT	11

YLEISPERUSTELUT

1. Nykyinen lainsäädäntö ja käytäntö

Mikäli luvallisessa metsästyksessä kaadettu hirvieläin on siten vahingoittunut tai sairas, että se on enemmän kuin puoliksi ihmisravinnoksi kelpaamaton, voi poliisi metsästyslain 29 §:n mukaisesti myöntää maksutta käytetyn pyyntiluvan tilalle uuden pyyntiluvan. Vuonna 2005 poliisi myönsi 344 hirven, 14 valkohäntäpeuran ja 2 metsäpeuran uutta pyyntilupaa.

Kuolleena löydetyn tai pyyntivälineeseen tarttuneen eläimen omistusoikeudesta säädetään metsästyslain (615/1993) 83 §:ssä. Lainkohdan mukaan kuolleena löydetty tai pyyntivälineeseen tarttunut, toisen alueelle kulkeutunut riistaeläin kuuluu alueen metsästysoikeuden haltijalle, jos tällä on oikeus metsästää samanlainen riistaeläin alueella. Muussa tapauksessa eläin kuuluu valtiolle. Jos riistaeläintä kuitenkin on metsästetty pyyntiluvan nojalla, saa se, joka on alueella metsästykseseen oikeutettu, halutessaan pitää eläimen, jos hänellä on samanlainen pyyntilupa. Muussa tapauksessa eläin kuuluu sen metsästäjälle.

Lain 84 §:n mukaan sairasta, vahingoittunutta tai muutoin avuttomassa tilassa olevaa eläintä on pyrittävä auttamaan. Jos eläin kuitenkin on sellaisessa tilassa, että sen hengissä pitäminen ilmeisesti tuottaa sille kohtuutonta kärsimystä, löytäjä saa lopettaa eläimen. Eläinsuojelulain (247/1996) 14 §:n 4 momentti sisältää vastaavan lopettamisesta huolehtimiseen velvoittavan säännöksen. Lopetettuun eläimeen sovelletaan samoja säännöksiä kuin kuolleena löydettyyn eläimeenkin.

Metsästyslain 86 §:n mukaan laissa tarkoitetun kuolleen rauhoittamattoman eläimen saa ottaa löytäjä.

Käytännössä vailla käyttöarvoa olevat metsästyslaissa tarkoitetut kuolleet riistaeläimet ja rauhoittamattomat eläimet ovat jääneet luontoon. Mikäli eläimillä on ollut käyttöarvoa, metsästysoikeuden haltija on pitänyt hänelle tulevat eläimet itse ja valtiolle tulevat eläimet poliisi on myynyt valtion lukuun.

Mikäli rauhoitettu eläin on vahingoittunut siten, että sen lopettaminen on ollut perusteltua ja lopettaminen on edellyttänyt eläimen etsimistä tai jäljittämistä, on tämä tapahtunut poliisin toimesta tai toimeksiannosta. Etenkin liikenneonnettomuuksissa vammautuneiden hirvieläinten määrän kasvun sekä toisaalta poliisin rajallisten resurssien johdosta kihlakuntien poliisilaitokset ovat sisäasiainministeriön ohjeen Dnro SM-1999-194/Ma-o, 1.6.1999 mukaisesti pyrkineet paikallisten riistanhoitoyhdistyksiensä kanssa laadituilla sopimuksilla siirtämään tällaisten eläinten jäljittämistä, lopettamista ja myymistä koskevat tehtävät riistanhoitoyhdistyksiensä suoritettavaksi. Menettelyn helpottamiseksi lihantarkastusta koskevia säännöksiä (elintarvikehygieniasta annetun asetuksen 683/1998 3 §:n 4 kohta) on tarkistettu siten, että poliisin lisäksi riistanhoitoyhdistys voi myydä valtiolle tulevan hirvieläimen lihan tarkastamattomana. Eläimistä saadut tulot riistanhoitoyhdistykset ovat tilittäneet valtiolle.

2. Nykyisen käytännön arviointi

Luvallisessa metsästyksessä ihmisravinnoksi kelpaamattoman hirvieläimen tilalle myönnettävää uutta lupaa koskevassa menettelyssä on arvostelua aiheuttanut poliisin vaihteleva käytäntö maan eri alueilla. Joissakin kihlakunnissa on ollut tapana edellyttää aina eläinlääkärin tarkastusta kun taas joillakin alueilla tarkastus on riippunut poliisin kulloisestakin asiantuntemuksesta. Eläimen kuljettamisesta tarkastettavaksi, eläinlääkäritodistuksesta sekä uuden pyyntiluvan hankkimisesta aiheutuvat kustannukset ovat jääneet metsästäjien maksettavaksi. Mikäli tällaisen hirvieläimen on lopettanut joku ulkopuolinen metsästyslain 84 §:n nojalla, ei siitä ole aiheutunut hänelle enempiä seuraamuksia. Eläinsuojelun sekä hallinnon kannalta tarkoituksenmukaista kuitenkin on, että tällaisten eläinten poistaminen luonnosta tapahtuu mahdollisimman nopeasti asiantuntevien metsästäjien toimesta ilman toimenpiteistä aiheutuvia hankalia seuraamuksia. Muun muassa eduskunnan apulaisoikeusasiamies on ratkaisussaan Dnro 2155/4/03, 6.4.2005 pitänyt nykyistä menettelyä josain määrin epäyhtenäisenä ja säännösten selkeyttämistä tarpeellisenä.

Ennen vuotta 1993 voimassa olleen metsästyslain (290/62) 67 §:n 2 momentin mukaan rauhoitusaikana kuolleena tavattu riistaeläin kuului valtiolle. Paitsi että valtio piti eläimen tai siitä saadun myyntitulon, säännöksestä seurasi, että valtiolle kuului myöskin vailla käyttöarvoa olevan kuolleen eläimen hävittämisvastuu. Korkein hallinto-oikeus vahvisti periaatteen päätöksellään 27.5.1970 nro 2771. Poliisi huolehti käyttöarvoa omaavan eläimen kä-

sittelystä, kuljetuksesta, myynnistä ja varojen tilityksestä sekä toisaalta käyttöarvoa vailla olevien eläinten hävittämisestä ja siitä aiheutuneista kustannuksista.

Vaikka nykyistä metsästyslakia säädettäessä tarkoituksena ei ollut säätää kuolleena tavatun riistaeläimen omistusoikeudesta olennaisesti aikaisemmasta laista poikkeavasti, on vastuu tällaisen eläimen hävittämisestä lain voimassaoloaikana hämärtnyt. Mätänemistilassa olevaa raatoa ei ole mielletty lain tarkoittamaksi riistaeläimeksi eikä sen haltuunottoa metsästyksiksi. Poliisille kuten myöskään maa- ja metsätalousministeriölle ei nykyisin ole osoitettu varoja tällaisten eläinten hävittämiseen. Monissa tapauksissa ovat metsästysoikeuden haltijat talkootyönä samoin kuin kuntien terveystoimikunnat kuntien kustannuksella poistaneet ympäristölle haitalliset raadot. Koska tehtävä ei kuitenkaan selkeästi näille kuulu, on eläinraatojen poistaminen ja siitä aiheutuvien kustannusten kantaminen synnyttänyt epäselvyyksiä. Apulaisoikeuskansleri on eräiden kuntien kyseessä olevaa asiaa koskevien kantelukirjoitusten johdosta muun muassa päätöksessään Dnrot 1/21/02, 5/21/02 ja 10/21/02, 14.1.2003 pitänyt tästä syystä säännösten selkeyttämistä tarpeellisena. Korkein hallinto-oikeus on päätöksellään 2.10.2006 nro KHO: 2006: 69 katsonut valtion velvollisuudeksi korvata hirven hautaamisesta aiheutuneet kustannukset.

Poliisi on käytännössä vastannut vahingoittuneiden riistaeläinten jäljittämisestä, lopettamisesta, käsittelystä ja myynnistä. Nimenomaisia säännöksiä asiasta ei kuitenkaan ole. Siltä osin kuin vahingoittunut riistaeläin kuten liikenneonnettomuudessa loukkaantunut karhu tai villisika aiheuttaa vaaraa ihmisen hengelle tai terveydelle, huomattavaa vahinkoa omaisuudelle tai vakavasti vaarantaa liikennettä, antaa poliisilain (493/1995) 25 § eläimen etsimiseen, lopettamiseen ja näissä tarvittavien välineiden käyttämiseen riittävät valtuudet. Poliisilla itsellään kuitenkin vain harvoin on välineitä, asiantuntemusta tai edes riittäviä resursseja tällaisiin tehtäviin. Selkeät valtuudet muun muassa irrallaan olevan koiran käyttämiseen liikennekolarissa olleen hirvieläimen etsimiseen sen vammojen selvittämiseksi ilman metsästysoikeuden haltijan suostumusta puuttuvat. Samoin käytäntö poliisin ja riistanhoitoyhdistyksiä välillä laadituista sopimuksista vahingoittuneiden hirvieläinten jäljittämiseksi, käsittelemiseksi ja myymiseksi vaihtelevat alueittain. Menettelyä vaikeuttaa vielä ko. toimenpiteistä syntyvien kustannusten korvaaminen ja myyntitulojen tilitys. Hirvieläimen myynnistä mahdollisesti saatavia tuloja on vaikea käyttää eläimestä aiheutuvien kulujen kattamiseen.

3. Menettely muissa maissa

Kuolleena löytyneen eläimen omistusoikeus vaihtelee eri maissa. Tanskassa kaikki kuolleena löytyneet eläimet, myös rauhoitetut, kuuluvat metsästysoikeuden haltijalle ja hän myös vastaa mahdollisista hävittämiskustannuksista. Norjassa rauhoitettu suurriista kuuluu kuolleena kunnalle tai valtiolle. Kunnan tai valtion viranomaiset myös päättävät vahingoittuneen suurriistan jäljityksestä ja lopettamisesta. Ruotsissa osa eläimistä kuuluu valtiolle ja osa metsästysoikeudenhaltijalle. Jos metsästysoikeuden haltija osallistuu kolarissa loukkaantuneen hirven tai peuran jäljittämiseen, voi hän saada eläimen itselleen myös sen rauhoitusaikana. Vastuu hävittämisestä kuuluu Ruotsissa viime kädessä poliisille. Poliisi saa myydä valtiolle kuuluvan hirven tai peuran. Poliisin kulut ylittävä summa myyntihinnasta on tilitettävä valtiolle. Valtiolle kuuluvien eläinten käsittelystä ja jäljittämisestä koituvia kustannuksia korvataan Ruotsissa valtion varoista poliisille ja poliisin pyynnöstä jäljityksen suorittaneille. Jos metsästysoikeuden haltija ottaa eläimen haltuunsa, hän vastaa jäljityksestä koituneista kustannuksista. Hän voi halutessaan myös itse hoitaa jäljityksen. Jos kuitenkin metsästysoikeuden haltijaa ei tavoiteta, tai hän ilmoittaa, ettei kykene suorittamaan tai halua suorittaa jäljitystä, eikä hän osoita tehtävään muuta henkilöä, poliisi valtuuttaa sopivan henkilön toimittamaan jäljityksen. Poliisilla on käytössään lista yhdyshenkilöistä, jotka ottavat yhteyttä metsästysoikeuden haltijaan ja tarvittaessa hälyttävät jäljestäjän. Ruotsissa valmistellaan lakimuutoksia, jotka antaisivat jäljestäjille oikeuden jäljittää kolarissa loukkaantunut eläin ja lopettaa se ilman maanomistajan lupaa.

4. Ehdotetut muutokset

Luvallisessa metsästyksessä ihmisravinnoksi kelpaamattoman hirvieläimen tilalle myönnettävää lupaa koskeva lupamenettely ehdotetaan siirrettäväksi poliisilta riistanhoitopiirille, joka nykyisin muutoinkin myöntää hirvieläinten pyyntiluvat. Muutos vähentäisi poliisin tehtäviä metsästyksen hallinnossa ja helpottaisi lupamenettelyn yhdenmukaistamista sekä tilastointia.

Kuolleena löydettyä riistaeläintä koskevan menettelyn selventämiseksi sekä samalla poliisihallinnon toimintojen edelleen vähentämiseksi ehdotetaan, että eläin myöskin sen rauhoitusaikana kuuluisi metsästysoikeuden haltijalle. Metsästysoikeuden haltijalle tulisi tällöin myöskin velvollisuus huolehtia kuolleesta riistaeläimestä aiheutuvan merkittävän haitan poistamisesta. Tapauksissa, jolloin metsästysoikeuden haltijaa ei tavoiteta tai jolloin eläintä koskevat toimenpiteet ovat hänelle kohtuuttomia, kuuluisi eläin samoin kuin velvollisuus siitä aiheutuvan haitan poistamisesta toissijaisesti paikalliselle riistanhoitoyhdistykselle.

Muutoksen jälkeen poliisille edelleen ilmoitettaisiin kuolleena tavatun rauhoitetun riistaeläimen haltuunotosta. Samoin poliisin hälytysjärjestelmiin edelleen ilmoitettaisiin muun muassa liikenneonnettomuuksissa vahingoittuneista riistaeläimistä samoin kuin metsästysasetuksen (440/2005) 40 §:n mukaisesti metsästyksessä metsään haavoittuneena jääneestä villisiasta tai suurpedosta. Poliisi välittäisi tiedon paikallisen riistanhoitoyhdistyksen jälkikoiraverkostolle, joka yhdessä paikallisten metsästäjien kanssa huolehtisi eläimen etsimisestä, jäljittämisestä, lopettamisesta ja haltuunotosta. Samoin poliisi antaisi vahingoittuneen eläimen tilan selvittämistä ja eläimen kärsimysten mahdollista nopeaa lopettamista varten sen tavoittamiseksi luvan poiketa pyyntimenetelmiä ja metsästysoikeutta koskevista säännöksistä. Eläimen haltuunottoon, myyntiin ja kulujen sekä tulojen tilinpitoon liittyvät tehtävät jäisivät poliisilta pois.

EU:n luontodirektiivin (92/43/ETY) 12 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on toteutettava tarpeelliset toimenpiteet direktiivin IV liitteessä sanottujen eläinlajien tiukan suojelujärjestelmän käyttöönottamiseksi ja muun muassa kiellettävä näiden lajien luonnosta otettujen yksilöiden hallussapito, kuljetus, kaupan pitäminen tai vaihtaminen ja tarjoaminen myytäväksi tai vaihdettavaksi. Osa metsästyslain 5 §:n 1 momentin 1 kohdassa mainituista riistanisäkkäistä sisältyy mainittuun liitteeseen. Artikla 16 antaa kuitenkin mahdollisuuden tarkoin valvotuissa oloissa valikoiden ja rajoitetusti eläinyksilöiden ottamiseen ja hallussapitoon kansallisten toimivaltaisten viranomaisten määrittelemissä rajoissa. Ilmoitus poliisille ko. kuolleena tavatun eläimen haltuunotosta täyttäneen direktiivin velvoitteet. Samoin EU:n lintudirektiivin (79/409/ETY) 5 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on kiellettävä muun muassa kaikkien luonnonvaraisina elävien lintujen hallussa pitäminen, joiden metsästäminen ei ole sallittua. Kun metsästyslain 5 §:n 1 momentin 2 kohdassa sanotut riistalinnut ovat ainakin osittain rauhoitettuja ja 2 momentissa sanotut rauhoittamattomat linnut on lintudirektiivin mukaisesti lisääntymisaikana rauhoitettu, velvoittaa direktiivi myös niiden haltuunoton kieltämiseen. Lintudirektiivin 9 artikla antaa kuitenkin jäsenvaltioille mahdollisuuden poiketa kiellosta muun muassa salliakseen tiukasti valvotuissa oloissa ja valikoivasti kiellettyjen lintujen pienien määrien pyydystämisen, hallussa pitämisen tai muutoin asiallisen hyödyntämisen. Direktiivin velvoitteiden täyttämiseksi ehdotetaan, että myöskin lain 5 §:n 1 momentissa sanottujen riistalintujen sekä 2 momentissa sanottujen rauhoittamattomien lintujen haltuunotosta niiden rauhoitusaikana tulisi ilmoittaa poliisille. Metsästyslain 86 §:n mukaan 5 §:n 2 momentissa tarkoitetun eläimen saa ottaa löytäjä. Niistä kuolleena aiheutuvaa haittaa voidaan pitää niin pienenä, ettei ole tarvetta säätää haitan poistamisvelvollisuudesta.

5. Esityksen vaikutukset

5.1. Hallinnolliset vaikutukset

Metsästyslainsäädännössä on metsästäjäorganisaatiolle annettu useita julkisia tehtäviä. Tällaisia ovat muun muassa riistanhoitopiirien myöntämät eräiden riistaeläinten pyyntiluvat sekä riistanhoitoyhdistyksiä toimeenpanemat ampumakokeet ja metsästäjätutkinnot. Muutoksenhausta hallintoasioissa tehtyihin riistanhoitopiiriin ja riistanhoitoyhdistyksen päätöksiin on säädetty metsästyslain 90 §:ssä.

Lakiesityksessä ehdotettu pyyntiluvan nojalla tapahtuvassa hirvieläinten metsästyksessä ihmisravinnoksi kelpaamattomien hirvieläinten tilalle myönnettävien uusien lupien lupamenettelyn siirtäminen poliisilta riistanhoitopiireille karsii poliisin varsinaiseen työhön kuulu-

mattomia hallintotehtäviä. Toisaalta muutos lisää metsästäjäorganisaation omatoimisuutta metsästyshallinnossa ja on lainsäädännössä jo aikaisemmin toteutetun suuntauksen mukainen. Kun riistanhoitopiirit jo nykyisin myöntävät hirvieläinten pyyntiluvat, ei muutos merkitse niiden työtehtäviin merkittävää lisäystä, vaan keventää koko pyyntilupahallintoa. Lupamenettelyn keskittämällä metsästyksen asiantuntemusta omaavien ja kihlakuntien poliisilaitoksia vähempilukuisten riistanhoitopiirien tehtäväksi voitaneen myöskin vähentää lupien myöntämisessä nykyisin epäkohtana olevaa menettelyn epäyhtenäisyyttä.

Kuolleena tavatun riistaeläimen omistusoikeutta ja haltuunottoa koskeva muutos vähentää poliisien tehtäviä. Poliisille jäisi kuitenkin rauhoitetun eläimen haltuunottoa koskevan ilmoituksen vastaanottaminen samoin kuin vahingoittuneen eläimen jäljittämisen mahdollisesti edellyttämien poikkeuksien salliminen. Riistanhoitoyhdistyksien jo nykyisin toteuttamaan, poliisin kanssa tehtyihin sopimukseen perustuvaan järjestelmään verrattuna ehdotus ei merkitse käytännössä merkittävää muutosta. Kuollutta eläintä koskevat oikeudet ja velvoitteet kuitenkin selkiintyvät. Kulojen ja tulojen hallinnointi ja tilinpito helpottuu sekä niiden vaatima työ vähenee, kun tuloja ei enää tilitetä valtiolle, eikä haittaa aiheuttavien kuolleiden eläinten hävittämisestä koituvia kuluja makseta enää valtion varoista.

5.2. Taloudelliset vaikutukset

Valtaosa poliisin valtion lukuun myymistä riistaeläimistä on ollut liikenneonnettomuuksissa kuolleita tai vahingoittuneita hirvieläimiä. Vuonna 2005 sattui tiehallinnon tilastojen mukaan liikenteessä 1 994 hirvi- ja 2 618 peuraonnettomuutta. Muiden valtiolle tulneiden riistaeläinten merkitys on vähäinen. Valtion tulotilille (12.30.35 Hirvieläinten metsästysmaksut) valtion lukuun myydyistä eläimistä kertyneet tulot ovat eräinä viime vuosina kehittyneet seuraavasti:

1995	196 839 euroa
2000	77 251 euroa
2005	48 637 euroa

Aiemmin poliisi huolehti eläinten jäljittämiseen, lopettamiseen, käsittelyyn ja myyntiin liittyvistä töistä valtion virkatyönä. Poliisin tehtävien muututtua maksullisiksi ja kuolleita riistaeläimiä koskevien tehtävien siirryttyä sopimusteitse riistanhoitoyhdistyksille ovat eläimistä valtiolle kertyneet tulot merkittävästi pienentyneet. Kuitenkin edelleen metsästäjien ja jälkikoiraharrastajien työ tapahtuu suurelta osin korvauksetta ja on ilmeistä, etteivät eläimistä saatavat tulot niistä aiheutuviin täysimääräisiin kuluihin riittäisikään. Kuolleena tavattujen rauhoitettujen eläinten haltuunoton ja omistusoikeuden siirtämisellä valtiolta metsästysoikeuden haltijoille ja riistanhoitoyhdistyksille ei siten ole valtiontaloudellista merkitystä. Haltuunoton ja omistusoikeuden siirto metsästysoikeuden haltijoille ja riistanhoitoyhdistyksille vähentää kuitenkin merkittävästi myyntitulojen tilitykseen ja hävittämisestä koituvien kulojen korvaamiseen liittyvää hallintoa ja tästä hallinnosta koituvia kuluja. Mikäli metsästäjät edelleen huolehtivat eläinten jäljittämiseen, lopettamiseen, käsittelyyn ja myyntiin liittyvät työt harrastuspohjaisesti talkootyönä edes nykyisessä laajuudessa, ei muutoksella kokonaisuutena ole myöskään riistanhoitoyhdistyksien talouksiin merkittävää vaikutusta. Käytökelpoisista eläimistä saatavilla tuloilla voitaneen edelleenkin yleensä kattaa kuolleista riistaeläimistä aiheutuvien merkittävien haittojen poistamisesta aiheutuvat kustannukset.

Paikallisesti esimerkiksi pahimpien liikennekolaripaikkojen tai vesistöjen virtapaikkojen läheisyydessä saattavat vain kustannuksia aiheuttavat raadot keskittyä toistuvasti samoille alueille ja niiden käsittelystä koituvat kustannukset voivat muodostua näiden metsästysoikeudenhaltijoille tai riistanhoitoyhdistyksille kohtuuttomiksi. Tarkoituksena on, että jos muutoksen taloudelliset vaikutukset osoittautuvat kohtuuttomiksi, voidaan kustannuksia korvata riistanhoitomaksuvaroista maksettavan harkinnanvaraisen valtionavun avulla.

5.3. Ympäristövaikutukset

Kuolleet eläimet ovat normaali osa luontoa, eikä niistä tavallisesti ole haittaa. Ne voivat pääsääntöisesti jäädä luontoon, missä ne edistävät luonnon monimuotoisuutta. Joskus eläimet kuitenkin kuolevat paikkoihin, joissa ne voivat aiheuttaa ympäristö- tai terveyshaittaa. Jos kuolleen eläimen aiheuttama ympäristö- tai terveyshaitta on merkittävä, tulee haitta voida poistaa tarkoituksenmukaisesti ja tehokkaasti. Esitys selventää merkittävien haittojen poistoon liittyviä velvollisuuksia ja keventää niiden poistoon liittyvää hallintoa ja siten edesauttaa haittojen poiston tarkoituksenmukaista ja tehokasta hoitamista.

Esitetyt muutokset selventävät sairaan, vahingoittuneen tai muutoin avuttomassa tilassa olevan eläimen kohteluun liittyviä velvollisuuksia. Myös auttamisen yhteydessä mahdollisesti tarpeellisten poikkeusvaltuuksien antamiseen ja käyttöön liittyvät säädökset selvennysivät esitettyjen muutosten myötä. Säädöksiä selkeyttämällä edistetään eläinten nopeaa auttamista ja kärsimysten poistamista ja vahvistetaan eläimiä auttavien ihmisten oikeusturvaa. Esitetyt vahingoittuneen eläimen kohteluun liittyvät uudistukset eivät varsinaisesti muuttaisi vallitsevaa tilannetta, vaan selventäisivät vallitsevan tilan taustalla olevia puutteelliseksi koettuja säädöksiä.

6. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu työryhmässä, jossa ovat olleet edustajat maa- ja metsätalousministeriön kala- ja riistaosastolta sekä elintarvike- ja terveysosastolta, sisäasiainministeriön poliisiosastolta, sosiaali- ja terveysministeriön terveysosastolta, Metsästäjien keskusjärjestöstä, Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitosta ja Suomen Kuntaliitosta.

Esitysehdotuksesta on pyydetty lausunto -. Lausuntoja saatiin xx kappaletta. Lausunnoissa esitetyt näkökohdat on mahdollisuuksien mukaan otettu huomioon esitystä valmisteltaessa.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotuksen perustelut

29 §. Uusi pyyntilupa. Uutta pyyntilupaa koskevaa menettelyä ehdotetaan muutettavaksi siten, että poliisin sijasta ihmisravinnoksi kelpaamattoman hirvieläimen tilalle uuden pyyntiluvan myöntäisi riistanhoitopiiri asianomaista riistanhoitoyhdistystä kuultuaan.

Muutoksen tarkoituksena on yhdenmukaistaa ja keventää menettelyä. Riistanhoitopiiri myöntää muutoinkin hirvieläinten pyyntiluvat, huolehtii saaliin tilastoinnista ja pyyntilupamaksujen tilityksestä. Riistanhoitopiireillä on siten jo tiedot myönnettyistä luvista ja lupansaajien yhteyshenkilöistä. Riistanhoitoyhdistyksillä puolestaan on pääsääntöisesti riittävä kyky hirvieläimen käyttökelpoisuuden arvioimiseksi. Tarkemmat menettelyohjeet tehtävän suorittamisesta annettaisiin metsästyslain 68 §:ssä sanotulla metsästysorganisaation ohjesäännöllä. Epäselvissä tapauksissa metsästäjällä on edelleenkin mahdollisuus eläinlääkärin tarkastukseen hakemuksensa tueksi. Riistanhoitopiiriin päätöksestä on sama muutoksenhakumahdollisuus kuin normaalistakin pyyntilupahakemuksesta. Muutos keskittäisi lupamenettelyn kokonaan riistanhoitopiirien tehtäväksi, mikä osaltaan helpottaisi yhdenmukaisen käytännön muodostamista. Samalla muutos poistaisi poliisilta metsästyslain mukaiset metsästyksen lupahallintotehtävät kokonaan.

83 §. Kuolleena löydetyn tai pyyntivälineeseen tarttuneen riistaeläimen omistusoikeus. Kuolleena tavatun riistaeläimen omistusoikeutta ehdotetaan muutettavaksi siten, että kuolleena tavattu tai pyyntivälineeseen tarttunut riistaeläin kuuluisi aina alueen metsästysosoikeuden haltijalle. Poikkeuksena olisivat kuitenkin kalanpyydyksestä kuolleena tavattu halli tai norppa sekä pyyntiluvan nojalla metsästetty riistaeläin, joiden osalta menettely säilyisi ennallaan. Metsästysosoikeuden haltija voisi siten nykyisestä poiketen ottaa riistaeläimen haltuunsa myös sen rauhoitussäännöksistä poiketen. Mikäli metsästysosoikeuden haltija ei halua pitää eläintä tai metsästysosoikeuden haltijaa ei tavoiteta ja eläimen pilaantumisvaara on ilmeinen, voisi riistanhoitoyhdistys ottaa eläimen haltuunsa. Rauhoitetun eläimen haltuunotosta tulisi kuitenkin välittömästi ilmoittaa poliisille. Haltuunotto ei edellyttäisi riistanhoitomaksusta ja pyyntilupamaksusta annetussa laissa (616/93) tarkoitetun riistanhoitomaksun suorittamista.

Kuolleena löydettyyn riistaeläimeen liittyvien velvoitteiden selventämiseksi pykälään ehdotetaan lisättäväksi säännös, jonka mukaan myöskin vastuu eläimen aiheuttaman merkittävän ympäristö- tai terveyshaitan poistamisesta kuuluisi alueen metsästysosoikeuden haltijalle. Haittaa voitaisiin pitää merkittävänä lähinnä silloin, kun kunnan terveysviranomaisen voisi edellyttää haitan poistamista. Kun joissakin tapauksissa kyseisen eläimen metsästysosoikeuden haltijan tavoittaminen riittävän pikaisesti ei ole mahdollista, tai eläimen poistamista tämän toimesta on pidettävä kohtuuttomana, ehdotetaan vastuu haitan poistamisesta säädettäväksi toissijaisesti alueen riistanhoitoyhdistykselle. On huomion arvoista, et-

tä kuolleista eläimistä ei yleensä ole merkittävää ympäristö- tai terveyshaittaa, eikä niille siten tarvitse tehdä mitään, vaan ne voivat jäädä luontoon hajoamaan. Uudistuksen myötä merkittävää ympäristö- tai terveyshaittaa aiheuttavien raatojen käsittelyyn liittyvät menettelyt kuitenkin selkeytyvät. Siitä tavasta, jolla kuolleena löydetystä riistaeläimestä tulisi ilmoittaa metsästysoikeuden haltijalle, säädettäisiin asetuksella.

Muutoksen jälkeen valtiolle ja poliisiin myytäväksi jäisivät vain luvattomasti tapetut ja poliisiin sekä maa- ja metsätalousministeriön poikkeusluvilla tapetut riistaeläimet. Muutoin kuolleina tavattuja riistaeläimiä koskevat toimenpiteet suoritettaisiin käytännössä paikallisten metsästäjien toimesta asianomaisten riistanhoitoyhdistysten johdolla maan useimmilla alueilla jo nykyisin noudatetun käytännön mukaisesti. Hirvieläinten metsästyksen piiriin kuuluu koko maapinta-alasta nykyisin 90–95 %.

84 §. Avuttomassa tilassa olevan eläimen kohtelu. Sairaana, vahingoittuneena tai muutoin avuttomassa tilassa olevan luonnonvaraisen eläimen kohtelusta säädetään eläinsuojelulain (247/1996) 14 §:ssä jokseenkin samansisältöisesti kuin nykyisen metsästyslain 84 §:ssä. Tämän johdosta metsästyslain kyseessä oleva säännös ehdotetaan korvattavaksi viittauksella eläinsuojelulakiin. Tarkoitus on, että eläinsuojeluperusteilla tapahtuva eläimen lopettaminen saadaan edelleenkin suorittaa myös ilman kyseisen eläimen pyydystämistä tai tappamisoikeutta alueella.

Elinkelvottomaksikin vahingoittuneen eläimen kuten liikenneonnettomuudessa jalkansa katkaisseeseen hirven lopettaminen saattaa edellyttää eläimen etsimistä, jäljittämistä ja muita pyyntitoimenpiteitä alueella, jonka metsästysoikeuden haltijoista ei ennakolta ole tietoa tai joita ei riittävän nopeasti muutoin tavoiteta. Nykyisin tällainen toiminta on tapahtunut käytännössä poliisin luvalla, perustuen lähinnä poliisilain 25 §:ään, ilman, että asiasta on olemassa selkeitä säännöksiä. Lakiesityksessä ehdotetaan, että poliisi voisi sairaana, vahingoittuneena tai muutoin avuttomassa tilassa olevan eläimen tilan selvittämisen, auttamisen tai mahdollisen lopettamisen sitä edellyttäessä antaa luvan poiketa metsästysoikeutta sekä normaalissa metsästyksessä sallittuja pyyntivälineitä ja –menetelmiä koskevista säännöksistä. Tämä mahdollistaisi mm. eläimen kiinnisaamisen edellyttämän nopean toiminnan ja siinä mahdollisesti tarvittavien menetelmien kuten moottorikäyttöisen ajoneuvon tai irrallaan olevan koiran käytön. Nämä toimet olisi poliisilain 2 § periaatteiden mukaisesti suoritettava aiheuttamatta suurempaa vahinkoa tai haittaa kuin on välttämätöntä tehtävän suorittamiseksi. Toimenpiteiden olisi oltava perusteltuja suhteessa tehtävän tärkeyteen ja kiireellisyyteen sekä tilanteen kokonaisarviointiin vaikuttaviin seikkoihin.

Pykälässä tarkoitettuun lopetettuun eläimeen sovellettaisiin edelleen mitä säädetään kuolleena löydetystä riistaeläimestä. Jos metsästysoikeuden haltija ottaa eläimen haltuunsa jonkun muun tehtyä jäljestämisen tai muut eläimen käsittelyyn liittyvät toimet, vastaisi metsästysoikeuden haltija toimista aiheutuneista kustannuksista.

86 §. Kuolleen rauhoittamattoman eläimen haltuunotto. Lintudirektiivin velvoitteiden täyttämiseksi pykälään ehdotetaan lisättäväksi ilmoitusvelvollisuus, mikäli tällainen eläin otetaan haltuun sen rauhoitusaikana. Samalla pykälään ehdotetaan sen selventämiseksi lisättäväksi viittaus lain 5 §:n 2 momenttiin.

2. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä xxxkuuta 200x.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnalle hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki metsästyslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 28 päivänä kesäkuuta 1993 annetun metsästyslain (615/1993) 29, 83, 84 ja 86 §, seuraavasti:

29 §

Uusi pyyntilupa

Jos kaadettu hirvieläin on siten vahingoittunut tai sairas, että se on enemmän kuin puoliiksi ihmisravinnoksi kelpaamaton eikä tämä ole johtunut pyyntiluvan saajasta, asianomainen riistanhoitopiiri myöntää riistanhoitoyhdistystä kuultuaan luvan saajalle maksutta vanhan pyyntiluvan tilalle uuden pyyntiluvan.

83 §

Kuolleena löydetyn tai pyyntivälineeseen tarttuneen riistaeläimen omistusoikeus

Kuolleena löydetty tai pyyntivälineeseen tarttunut, toisen alueelle kulkeutunut riistaeläin kuuluu alueen metsästysoikeuden haltijalle. Merialueella kalanpyydyksestä kuolleena tavattu halli tai norppa kuuluu kuitenkin pyydyksen omistajalle sekä hirvieläimen jättösarvet niiden löytäjälle.

Mikäli 1 momentissa tarkoitettu metsästysoikeuden haltija ei halua ottaa eläintä haltuunsa tai metsästysoikeuden haltijaa ei tavoiteta ja eläimen käyttöarvon alentuminen on pilaantumisvaaran takia ilmeinen voi alueen riistanhoitoyhdistys ottaa eläimen haltuunsa.

Mikäli 1 tai 2 momentissa tarkoitettu haltuunotettu riistaeläin on rauhoitettu, tulee haltuunottajan välittömästi ilmoittaa haltuunotosta poliisille.

Jos 1 momentissa tarkoitettua riistaeläintä on metsästetty pyyntiluvan nojalla, saa se, joka on alueella metsästykseseen oikeutettu, halutessaan ottaa eläimen haltuunsa, jos hänellä on samanlainen pyyntilupa. Muussa tapauksessa eläin kuuluu sen metsästäjälle.

Mikäli kuolleena löydetyistä riistaeläimistä aiheutuu merkittävää ympäristö- tai terveyshaittaa, kuuluu vastuu haitan poistamisesta ensisijaisesti alueen metsästysoikeuden haltijalle. Mikäli tätä ei tavoiteta tai poistamista tämän toimesta on pidettävä kohtuuttomana, kuuluu vastuu poistamisesta toissijaisesti alueen riistanhoitoyhdistykselle.

Asetuksella säädetään, miten 2 momentissa tarkoitettussa tapauksessa riistanhoitoyhdistyksen ja 4 momentissa tarkoitettussa tapauksessa metsästäjän on tehtävä ilmoitus metsästysoikeuden haltijalle.

84 §

Avuttomassa tilassa olevan eläimen kohtelu

Sairaana, vahingoittuneena tai muutoin avuttomassa tilassa olevan eläimen kohtelusta säädetään eläinsuojelulain (247/1996) 14 §:ssä.

Mikäli sairaana, vahingoittuneena tai muutoin avuttomassa tilassa olevan, tässä laissa tarkoitettua eläimen tilan selvittäminen, eläimen auttaminen tai sen lopettaminen edellyttää sen etsimistä, voi poliisi kyseessä olevan alueen metsästysoikeudesta riippumatta antaa tähän luvan samoin kuin luvan käyttää irrallaan olevaa koiraa tai muita eläimen tavoittamiseksi tarpeellisia, tarvittaessa myös muutoin kiellettyjä pyyntivälineitä ja -menetelmiä.

Lopetetun riistaeläimen haltuun ottoon sovelletaan, mitä tässä luvussa säädetään kuolleena löydetystä eläimestä. Metsästysoikeuden haltija vastaa eläimen jäljittämisestä ja muusta käsittelystä aiheutuvista kustannuksista, mikäli hän ottaa eläimen haltuunsa.

86 §

Kuolleen rauhoittamattoman eläimen haltuunotto

Kuolleen, tämän lain 5 §:n 2 momentissa tarkoitetun eläimen saa löytäjä ottaa haltuunsa. Mikäli eläin on rauhoitettu, tulee haltuunottajan välittömästi ilmoittaa haltuunotosta poliisille.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä xxxkuuta 200x.

Laki metsästyslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 28 päivänä kesäkuuta 1993 annetun metsästyslain (615/1993) 29, 83, 84 ja 86 §, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

29 §

Uusi pyyntilupa

Jos kaadettu hirvieläin on siten vahingoittunut tai sairas, että se on enemmän kuin puoliksi ihmisravinnoksi kelpaamaton eikä tämä ole johtunut pyyntiluvan saajasta, asianomainen poliisi myöntää luvan saajalle maksutta vanhan pyyntiluvan tilalle uuden pyyntiluvan.

83 §

Kuolleena löydetyn tai pyyntivälineeseen tarttuneen riistaeläimen omistusoikeus

Kuolleena löydetty tai pyyntivälineeseen tarttunut, toisen alueelle kulkeutunut riistaeläin kuuluu alueen metsästys-oikeuden haltijalle, jos tällä on oikeus metsästää samanlainen riistaeläin alueella. Merialueella kalanpyydyksestä kuolleena tavattu halli tai norppa kuuluu kuitenkin pyydyksen omistajalle. Muussa tapauksessa eläin kuuluu valtiolle, jollei 2 momentista muuta johdu.

Jos 1 momentissa tarkoitettua riistaeläintä on metsästetty pyyntiluvan nojalla, saa se, joka on alueella metsästyseen oikeutettu, halutessaan pitää eläimen, jos hänellä on samanlainen pyyntilupa. Muussa tapauksessa eläin kuuluu sen metsästäjälle.

Hirvieläimen jättösarvet kuuluvat löytäjälle.

Valtiolle kuuluvan, kuolleena löydetyn riistaeläimen saa löytäjä ottaa haltuunsa poliisille tai riistaeläinten tutkimusta tekeväälle tutkimuslaitokselle toimittamista varten.

Asetuksella säädetään, miten metsästäjän on 2 momentissa tarkoitatussa tapauksessa tehtävä ilmoitus metsästys-oikeuden haltijalle.

Ehdotus

29 §

Uusi pyyntilupa

Jos kaadettu hirvieläin on siten vahingoittunut tai sairas, että se on enemmän kuin puoliksi ihmisravinnoksi kelpaamaton eikä tämä ole johtunut pyyntiluvan saajasta, asianomainen riistanhoitopiiri myöntää riistanhoitoyhdistystä kuultuaan luvan saajalle maksutta vanhan pyyntiluvan tilalle uuden pyyntiluvan.

83§

Kuolleena löydetyn tai pyyntivälineeseen tarttuneen riistaeläimen omistusoikeus

Kuolleena löydetty tai pyyntivälineeseen tarttunut, toisen alueelle kulkeutunut riistaeläin kuuluu alueen metsästys-oikeuden haltijalle. Merialueella kalanpyydyksestä kuolleena tavattu halli tai norppa kuuluu kuitenkin pyydyksen omistajalle sekä hirvieläimen jättösarvet niiden löytäjälle.

Mikäli 1 momentissa tarkoitettu metsästys-oikeuden haltija ei halua ottaa eläintä haltuunsa tai metsästys-oikeuden haltijaa ei tavoiteta ja eläimen käyttöarvon alentuminen on pilaantumisvaaran takia ilmeinen voi alueen riistanhoitoyhdistys ottaa eläimen haltuunsa.

Mikäli 1 tai 2 momentissa tarkoitettu haltuunotettu riistaeläin on rauhoitettu, tulee haltuunottajan välittömästi ilmoittaa haltuunotosta poliisille.

Jos 1 momentissa tarkoitettua riistaeläintä on metsästetty pyyntiluvan nojalla, saa se, joka on alueella metsästyksen oikeutettu, halutessaan ottaa eläimen haltuunsa, jos hänellä on samanlainen pyyntilupa. Muussa tapauksessa eläin kuuluu sen metsästäjälle.

Mikäli kuolleena löydetystä riistaeläimestä aiheutuu merkittävää ympäristö- tai terveys-haittaa, kuuluu vastuu haitan poistamisesta ensisijaisesti alueen metsästys-oikeuden haltijalle. Mikäli tätä ei tavoiteta tai poistamista tämän toimesta on pidettävä kohtuuttomana, kuuluu vastuu poistamisesta toissijaisesti alueen riistanhoitoyhdistykselle.

Asetuksella säädetään, miten 2 momentissa tarkoitetussa tapauksessa riistanhoitoyhdistyksen ja 4 momentissa tarkoitetussa tapauksessa metsästäjän on tehtävä ilmoitus metsästysoikeuden haltijalle.

84 §

Avuttomassa tilassa olevan eläimen kohtelu

Sairasta, vahingoittunutta tai muutoin avuttomassa tilassa olevaa tässä laissa tarkoitettua eläintä on pyrittävä auttamaan tai asiasta on pyrittävä ilmoittamaan alueen omistajalle, metsästysoikeuden haltijalle tai poliisille.

Jos eläin on sellaisessa tilassa, että sen hengissä pitäminen ilmeisesti tuottaa sille kohtuutonta kärsimystä, löytäjä saa lopettaa eläimen, vaikka hänellä ei olisi alueella kyseisen eläimen pyydystämistä tai tappamisoikeutta tai eläin olisi tuona ajankohtana rauhoitettu.

Lopetettuun eläimeen sovelletaan, mitä tässä luvussa säädetään kuolleena löydetystä eläimestä.

86 §

Kuolleen rauhoittamattoman eläimen haltuunotto

Kuolleen rauhoittamattoman eläimen saa ottaa löytäjä.

84 §

Avuttomassa tilassa olevan eläimen kohtelu

Sairaana, vahingoittuneena tai muutoin avuttomassa tilassa olevan eläimen kohtelusta säädetään eläinsuojelulain (247/1996) 14 §:ssä.

Mikäli sairaana, vahingoittuneena tai muutoin avuttomassa tilassa olevan, tässä laissa tarkoitettua eläimen tilan selvittäminen, eläimen auttaminen tai sen lopettaminen edellyttää sen etsimistä, voi poliisi kyseessä olevan alueen metsästysoikeudesta riippumatta antaa tähän luvan samoin kuin luvan käyttää irrallaan olevaa koiraa tai muita eläimen tavoittamiseksi tarpeellisia, tarvittaessa myös muutoin kiellettyjä pyyntivälineitä ja -menetelmiä.

Lopetetun riistaeläimen haltuunottoon sovelletaan, mitä tässä luvussa säädetään kuolleena löydetystä eläimestä. Metsästysoikeuden haltija vastaa eläimen jäljittämisestä ja muusta käsittelystä aiheutuvista kustannuksista, mikäli hän ottaa eläimen haltuunsa.

86 §

Kuolleen rauhoittamattoman eläimen haltuunotto

Kuolleen, tämän lain 5 §:n 2 momentissa tarkoitetun eläimen saa löytäjä ottaa haltuunsa. Mikäli eläin on rauhoitettu, tulee haltuunottajan välittömästi ilmoittaa haltuunotosta poliisille.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä xxxkuuta 200x.

Valtioneuvoston asetus metsästysasetuksen muuttamisesta

Annettu Helsingissä x päivänä xxxkuuta 20

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti, joka on tehty maa- ja metsätalousministeriön esittelystä,

muutetaan 12 päivänä heinäkuuta 1993 annetun metsästysasetuksen (666/1993) 39 §, sellaisena kuin se on asetuksessa 227/2001, seuraavasti:

39 §

Ilmoitus kuolleena löydetystä riistaeläimestä

Metsästyslain 83 §:n 6 momentissa tarkoitetut ilmoitukset on tehtävä metsästysoikeuden haltijalle suullisesti, puhelimitse tai muulla tavoin viimeistään seuraavana päivänä siitä, kun pyydystyksen kohteena ollut eläin on otettu talteen. Jos metsästysoikeuden haltijaa ei tavoiteta, ilmoitus on tehtävä poliisille, jolloin metsästyslain 83 §:n 2 momentissa tarkoitetussa tapauksessa riistainhoitoyhdistys ja 4 momentissa tarkoitetussa tapauksessa metsästäjä saa yhden vuorokauden kuluttua ilmoituksen jättämisestä ottaa eläimen haltuunsa.

Jos metsästysoikeuden haltija ottaa metsästyslain 83 §:n 4 momentissa tarkoitetussa tapauksessa eläimen haltuunsa, katsotaan hänen käyttäneen metsästäjän sijasta sitä vastaavan pyyntiluvan.

Tämä asetus tulee voimaan 1 päivänä xxxkuuta 200x.

ERIÄVÄ MIELIPIDE

Maa- ja metsätalousministeriön asettaman työryhmän tehtävänä oli selvittää, miltä osin on tarvetta tarkistaa kuolleena löytyneiden tai pyyntivälineisiin tarttuneiden riistaeläinten ja rauhoittamattomien eläinten omistusoikeutta koskevat metsästyslain säännökset. Lisäksi tuli mm. selvittää miten lainsäädäntöä tulisi tarvittaessa tarkistaa, jotta kuolleena löytyneiden riistaeläinten ym. hävittämisestä aiheutuvat kustannukset voidaan hoitaa tarkoituksenmukaisimmalla tavalla.

Työryhmän tavoitteena on ollut löytää käytännön vaihteleviin tilanteisiin sopivat ratkaisut esillä oleviin kysymyksiin. Työryhmän monet ehdotukset ovat osin tarkoituksenmukaisia, kustannustehokkaita sekä hyväksyttävissä. Työryhmän eräät esitykset mm. kuolleen riistaeläimen omistusoikeudesta ja siihen liittyvästä raadon aiheuttamien haittojen poistamisvastuusta voivat kuitenkin johtaa kohtuuttomiin tilanteisiin enkä voi hyväksyä niitä koskevia esityksiä. Muutosta vaativat esitykset työryhmän enemmistön esittämässä muodossa merkitsisivät valtiolta sen talouden kannalta mitättömän vähäisen kustannusvastuun siirtämistä paikallistasolle, yksityisille metsästys-oikeuden haltijoille tai riistanhoitoyhdistyksille. Näille esitettyjen muutosten aiheuttamat vastuut työryhmän esittämässä muodossa voisivat kuitenkin muodostua kohtuuttomiksi.

Esitys

Työryhmän esitystä metsästyslain muuttamisesta tulee muuttaa seuraavasti:

- **Metsästys-oikeuden haltijalla on oikeus ottaa haltuunsa ja pitää sellainen riistaeläin tai rauhoittamaton eläin, joka löytyy kuolleena hänelle kuulualueelta. (lakiehdotus 83 § 1 mom 1. lause)**
- **Mikäli paikallinen, toimivaltainen viranomaisen toteaa, että kuolleena löydetyistä riistaeläimistä tai rauhoittamattomasta eläimestä aiheutuu merkittävää ympäristö- tai terveyshaittaa, saa ko. viranomaisen valtion kustannuksella teettää välttämättömät toimenpiteet, jotka ovat tarpeen haitan poistamiseksi. (lakiehdotus 83 § 5 mom)**

Yksityiskohtaiset perustelut

83 § Kuolleena löydetyn tai pyyntivälineeseen tarttuneen riistaeläimen omistusoikeus

Työryhmän ehdotus 83 §:n muuttamisesta heikentäisi oleellisesti paikallisen maanomistajan tai riistanhoitoyhdistyksen asemaa ja saattaisi heidät kohtuuttomien velvoitteiden kohteeksi. 1 momentissa nykyisestä lakitekstistä esitetään poistettavaksi virkkeen jälkiosa, jos...: Kuolleena löydetty tai pyyntivälineeseen tarttunut, toisen alueelle kulkeutunut riistaeläin kuuluu alueen metsästys-oikeuden haltijalle, *jos tällä on oikeus metsästää samanlainen riistaeläin alueella. (kursivoitu esitetään poistettavaksi)*. Tämän jälkeen esitetään 83 § 5 momentissa:

”Mikäli kuolleena löydetystä riistaeläimestä aiheutuu merkittävää ympäristö- tai terveyshaittaa, kuuluu vastuu haitan poistamisesta ensisijaisesti metsästys-oikeuden haltijalle. Mikäli tätä ei tavoiteta tai poistamista tämän toimesta on pidettävä kohtuuttomana, kuuluu vastuu poistamisesta toissijaisesti alueen riistanhoitoyhdistykselle.”

Esitys merkitsisi sitä, että metsästys-oikeuden haltija tai varsinainen maanomistaja (tai riistanhoitoyhdistys) joutuisi ottamaan vastuun sellaisten luonnonvaraisten eläinten raatojen hävittämisestä, joiden ilmestymiseen ko. alueelle asianosainen ei voi vaikuttaa. Esitys on kohtuuton ja hyvän oikeuskäytännön vastainen enkä voi sitä hyväksyä.

Oikeuskäytäntömme mukaisesti riistaeläin on eläessään ns. isännätön esine. Korkein hallinto-oikeus on päätöksessään tapauksesta 2006:69 todennut, että kuolleena löydetty tai pyyntivälineeseen tarttunut, toisen alueelle kulkeutunut riistaeläin kuuluu alueen metsästys-oikeuden haltijalle, jos tällä on oikeus metsästää samanlainen riistaeläin alueella. **Muussa tapauksessa eläin kuuluu valtiolle**, jollei (83§) 2 momentista muuta johdu. Tätä ei ole tarpeen muuttaa.

Riistaeläimen isännättömyys poistuu, kun metsästäjä ottaa riistaeläimen haltuunsa. Sen jälkeen ko. esineellä on omistaja, se ei enää ole isännätön. **Haltuunoton** tulee kuitenkin tapahtua nimenomaisen **tahdon perusteella**, metsästäjän tulee osoittaa **halunsa** omistusoikeuden saamiseen. Olisi oikeusjärjestelmämme vastaista, jos eläimen omistusoikeus ja siihen liittyvät velvollisuudet siirtyisivät alueen metsästys-oikeuden haltijalle eläimen sattumanvaraisenkin kuoleman perusteella. Elävää eläintä ei omista kukaan, mutta sen kuollessa jonkun maalle alueen metsästys-oikeuden haltija tulisi tahtomattaan ja tietämättään sen omistajaksi. Valtio käyttää tosiasiallisesti omistajan päätösvaltaa pyyntilupasäädösten kautta mm. hirviin niiden eläessä, joten on luonnollista, että valtio vastaa niistä myös raatoina. - Sama tilanne koskee myös toissijaisesti hävittämisestä vastuulliseksi esitettyä paikallista riistanhoitoyhdistystä.

KHO:2006:69: "Vastuu kuolleena löytyneen hirvieläimen hautaamiskustannuksista katsottiin kuuluvan Suomen valtiolle, **jolle hirvi kuuluu** metsästyslain 615/1993 83 § 1 momentin nojalla.

Katson, että työryhmän toimeksiannon perusteella ja tämän KHO:n ratkaisun ohjaamana työryhmän olisi tullut tehdä esitys siitä, mille valtion hallinnon toimialalle ko. merkittävää ympäristö- ja terveyshaittaa aiheuttavien raatojen haitan poistamisesta aiheutuvat kustannukset kuuluvat.

84 § Avuttomassa tilassa olevan eläimen kohtelu

Tässä pykälässä esitetään, että poliisi voi kyseisen alueen metsästys-oikeudesta riippumatta antaa luvan mm. käyttää irrallaan olevaa koiraa tai muita eläimen tavoittamiseksi tarpeellisia, tarvittaessa myös muutoin kiellettyjä pyyntivälineitä ja -menetelmiä, jos se on tarpeen sairaan, vahingoittuneen tai muutoin avuttomassa tilassa olevan eläimen tilan selvittämiseen, eläimen auttamiseen tai sen lopettamiseen. Tästä poikkeusluvasta, joka saattaa mahdollistaa mm. yksityisteiden käyttöä, maastossa ajoa ja ainakin metsästyslaissa kiellettyjen pyyntimenetelmien käyttöä, ei saa kuitenkaan aiheutua asianosaisille, mm. maanomistajille, tieosakkaille tai metsästys-oikeuden haltijoille haittaa tai vahinkoa. Onko ko. valtuuden antaneella poliisilla, valtiolla vai mahdollisesti valtuuden saaneella eläimen etsijällä vastuu asian yhteydessä mahdollisesti syntyneiden vahinkojen korvaamisesta? Vastuukysymykset näissä tilanteissa tulee selkeyttää annettavissa säädöksissä.

28.12.2006

Asko Niemi

MMM:n vuonna 2006 julkaisemat työryhmämuistiot

- 2006:1 Peltobiomassa, liikenteen biopolttonesteet ja biokaasu-jaosto.
II väliraportti
ISBN 952-453-253-0
- 2006:2 Behörigheten mellan riket och landskapet Åland gällande
jordbrukets olika stödformer
ISBN 952-453-254-9
- 2006:3 Valtion varoin tuettavan salaojituksen ehdot
Väliraportti
ISBN 952-453-255-7
- 2006:4 Porotalousyrittäjien tilanteen edistäminen
ISBN 952-453-256-5
- 2006:5 Tilaaja-tuottajamalli metsäkeskuksissa
ISBN 952-453-260-3
- 2006:6 Maaseutuviraston tehtävät
ISBN 952-453-261-1
- 2006:7 Taloushallintotyöryhmän loppuraportti
ISBN 952-453-262-X
- 2006:8 Selvitys energiapuun mittauksen järjestämisestä ja kehittämisestä
ISBN 952-453-264-6
- 2006:9 Metsäkeskusten merkittävää julkista valtaa sisältävät tehtävät
ISBN 952-453-265-4
- 2006:10 Perunatärkkelyksen tuotannon strategia 2006-2013
ISBN 952-453-266-2
- 2006:11 Metsätalouden alueellisten tavoiteohjelmien tukityöryhmä
ISBN 952-453-267-0
- 2006:12 Rehulakityöryhmän muistio
ISBN 952-453-268-9
- 2006:13 Vilja-alan yhteistyöryhmän toiminnan arviointi
ISBN 952-453-269-7
- 2006:14 Valtakunnallisen korkeusmallin uudistamistarpeet ja -vaihtoehdot
ISBN 952-453-271-9

- 2006:15 Valtionvaroin tuettavan salaojituksen ehdot
- Peltoviljelyn ravinnepäästöjen vähentäminen
ISBN 952-453-275-1
- 2006:16 Tulvavahinkotyöryhmä
ISBN 952-453-276-X
- 2006:16a Arbetsgruppen för översvämningsskador
ISBN 952-453-293-X
- 2006:17 Eläinkokeille vaihtoehtoisten menetelmien koordinaatio- ja yhteistyö
Suomessa
ISBN 952-453-279-4
- 2006:18 Maaseudun mikroyritysten kattavammat palvelut
Maaseudun mikroyritysten yrityspalveluiden seurantaryhmän
väliraportti
ISBN 952-453-280-8
- 2006:19 Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi eläinten kuljetuksesta ja laiksi
eläinsuojelulain muuttamisesta
ISBN 952-453-282-4
- 2006:20 Tuotantoeläinten hyvinvointistrategia
ISBN 952-453-290-5
- 2006:21 Tilivirastotyöryhmä
ISBN 952-453-294-8
- 2006:22 Maatalous-, maaseutu- ja elintarviketurvallisuustilastojen selvitystyöryhmän
loppuraportti
ISBN 952-453-296-4

ISBN 952-453-305-7
ISSN 0781-6723